

Ryszard Grygiel

Brześć Kujawski, woj. włocławskie. Stanowisko 4

Informator Archeologiczny : badania 14, 28-30

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadził Zespół pod kierownictwem doc. dr hab. Aleksandry Cofta-Broniewskiej. Finansował Wydział Kultury w Inowrocławiu. Drugi sezon badań, Cmentarzysko wielokulturowe.

Celem prac było całościowe zbadanie kurhanu wiążanego z ludnością grupy Kruszki /synonim grupa: Dobre względnie kujawska/ kultury episznurowej. Stanowisko weryfikowano uprzednio /1978/ sondażami rejestrując 3 obiekty.

W roku bieżącym eksploracja objęła całą powierzchnię /4 ary/ nasypu. W obrębie zbadanego obszaru zarejestrowano przejawy osadnictwa: a/ kultury ceramiki wstęgowej rytej, b/ hipotetyczny pochówek osobnika proveniencji nadczarnomorskiej z końca neolitu /grób kurhanowy/, c/ cmentarzysko nakurhanowe ludności grupy Kruszki, d/ grób wczesnołużycki, e/ bliżej nieokreślone funkcjonalnie przejawy osadnictwa z podokresu późnolateńskiego epoki żelaza.

a. Zarejestrowano fragment budowli słupowej /o orientacji N-S/ oraz 2 glinianki, przy niewielkim udziale źródeł ruchomych.

b. Pochówek wyróżniający się konstrukcją jamy grobowej, układem zwłok /pozycja płodowa, na osi N-S, głową na N/ oraz wyposażeniem /łuk refleksyjny, diadem z rurek miedzianych - ?/ od pochówków protobrązowych, zlokalizowany pod centralnym punktem nasypu kurhanu /wymiary nasypu: 12 x 15 m/.

c. Cmentarzysko złożone z 23-25 pochówków o silnie zunifikowanej "unietyckiej" regule układu zwłok /pozycja płodowa, na osi N-S, głową na S/. W tej liczbie na wyróżnienie zasługują: 2 groby zbiorowe, 1 megalityczny, 1 kłodowy. Wyposażenie pochówków było nader ubogie. Zarejestrowano głównie /w mniejszej części grobów/ ceramikę /do 2 naczyń, 1 topór kamienny, 1 kółko z brązu /?/.

d. Grób szkieletowy /cząstkowy - ?/ zorientowany na osi N-S, z hipotetyczną "nadbudówką" czytelną w postaci 4 dołków posłupowych, usytuowanych obok narożników jamy grobowej. Wyposażenie stanowiło: 1 szpila uszata, 2 naramienniki, 4 pierścionki w formie spiralek.

e. Brak elementów typowo osadowych /np. polepy/ skłania do interpretacji ujawnionych przejawów osadnictwa jako rubieży na badanej nekropolii.

Materiały przechowywane są w Zespole Badań Kujaw Katedry Archeologii UAM.

Badania zakończono.

BRZEŚĆ KUJAWSKI
woj. włocławskie
Stanowisko 4

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził dr Ryszard Grygiel. Finansowali: WKZ we Włocławku oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Kontynuacja badań z lat 1934-1939, 1952, 1976-1977. Stanowisko wielokulturowe i wielookresowe od późnego paleolitu po wczesneśredniowiecze.

W latach 1978 i 1979 całkowicie zostało przebadane stanowisko nr 3. W roku 1980 powrócono na teren stanowiska nr 4, gdzie kontynuowano prace z lat 1976 i 1977. Ogółem w tegorocznych badaniach, skoncentrowanych w północnej części stanowiska, przebadano obszar 750 m². Na tym wycinku stanowiska stwierdzono obecność materiałów z okresów: późnego paleolitu, neolitu i lateńskiego, przy czym zdecydowanie przeważały ślady osadnictwa neolitycznego.

Pojedyncze zabytki krzemienne odnoszące się do późnego paleolitu /krąg kultury tylczakowych/ zalegały tuż nad żwirowatym calcem. Rozrzut ich wykazuje wyraźne związki z zasięgiem materiałów, pochodzących z tego samego okresu czasu, z badań w latach 1976 i 1977 i stanowi o istnieniu w tym miejscu obozowiska.

Z kulturą ceramiki wstęgowej rytej wiąże się odkrycie trzeciej już z kolei na tym stanowisku chaty słupowej, która w rzucie prostokąta osiągała wymiary 15 x 5 m. Do jej dłuższych ścian przylegały cztery jamy wybierzyskowe żwiru i gliny. Całości towarzyszył bogaty inwentarz ceramiczny, krzemienisty i kamienny.

Uchwycono części narożnikowe prawdopodobnie trzech nowych chat trapezowatych grupy brzesko-kujawskiej kultury lendzielskiej. Z grupą brzesko-kujawską związane są dwa groby szkieletowe, kobiece, z których jeden zawierał pas biodrowy złożony z ośmiu sznurów paciorków z muszli, w skład których wchodziło około 3000 sztuk. Ponadto z tego okresu przebadano zespół dziesięciu jam, tzw. glinianek, mieszczących się w północnej peryferii osady, z których największa o średnicy około 8 m i głębokości do 2 m, zawierała bardzo dużą ilość materiałów ceramicznych, krzemienistych i narzędzi kamiennych.

Kulturze amfor kulistych odpowiada jedna jama o średnicy i głębokości do 2 m. Z jej wypełniska pochodzą, jak dotąd najliczniejsze na tym stanowisku, materiały ceramiczne, kostne zwierzęce oraz ozdoby z kości i narzędzia kamienne.

Również kulturze pucharów lejkowatych odpowiada jedna jama oraz materiał ceramiczny luźno znaleziony w warstwie kulturowej stanowiska.

Drugą pod względem liczebności grupę materiałów stanowią znaleziska z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego, których tylko pobieżna analiza jasno wskazuje na pełną ewolucję form naczyń kultury grobów kloszowych w kierunku rozwoju ceramiki kultury przeworskiej.

Liczny materiał ceramiczny oraz ozdoby i narzędzia z kości, wystąpiły w wypełniakach 10 jam gospodarczych oraz dwóch chatach słupowych, z których szczególną uwagę zwraca jedna, o wymiarach 10 x 5 m, z rzędem podwójnie bitych słupów wzdłuż jednej ze ścian bocznych.

Pobrano liczne próbki węgla drzewnych z obiektów neolitycznych i okresu lateńskiego, które przekazane zostaną Pracowni Analiz Radiochemicznych Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi.

Materiały przechowywane są w MAiE w Łodzi.

Badania będą kontynuowane.

BUDZYŃ
woj. piłskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził dr Andrzej Prinke.
Finansował WKZ w Pile. Trzeci sezon
badań. Osada kultury pucharów lejko-
waty.

Stanowisko leży w centrum rozległego, zalesionego kompleksu zwydmień /eoliczne piaski pokrywowe wysoczyzny dennomorenowej/, znajdującego się na południe od drogi z Budzyna do Proсны.

Tegoroczne prace wykopaliskowe skoncentrowano na obszarze wykopu C, wytyczonego w północnej części stanowiska. Odkryto tam obiekt w formie lejowatej jamy o wymiarach 3 x 2 m i o zarysie owalnym, wypełnionej węgielkami drzewnymi i rozmytą polepą. Zarówno w obiekcie, jak i na całym pozostałym obszarze wykopu wystąpiły dość obfite materiały archeologiczne /ceramika, wyroby kamienne, kości/. Wyniki wstępnej klasyfikacji inwentarza ruchomego potwierdziły dotychczasowe datowanie osady na fazę III i IV kultury pucharów lejkowatych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w WKZ w Pile.

Badania zostały zakończone.

BURDENISZKI
woj. suwalskie
Stanowisko 4

patrz
paleolit i mezolit

DĄBROWA BISKUPIA
woj. bydgoskie
Stanowisko 21

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Katedra Archeologii
Zespół Badań Kujaw
w Poznaniu